

*О.І. Кулинич, к.і.н.
(Національний авіаційний університет, Україна)*

Особливості інформаційної політики у мультикультурному суспільстві

Ключовою проблемою інформаційної політики у мультикультурних суспільствах є визначення спільної ієрархії цінностей, здатних забезпечити ефективні комунікації.

Багатокультурні суспільства мають різні ціннісні орієнтири, конфлікт яких часто провокує «інформаційні війни» та ускладненням у глобалізованому світі процесу комунікації між владними структурами і громадянами.

Одним із феноменів сучасного суспільства є мультикультуралізм, який є основою демократичної етнополітики.

У демократичних суспільствах, що об'єднують декілька культур і прагнуть до злагоди і порозуміння, як стверджує німецький вчений Ю. Габермас: «У мультикультурних суспільствах стає необхідністю «політика визнання», бо ідентичність кожного окремого громадянина переплетена з колективною ідентичністю і залежить від стабілізації в мережі обопільного визнання», в той же час є особливо важливим те, що «в культурно диференційованих суспільствах недоторканість правової особи не може бути гарантована без рівних культурних прав» [1, с.85].

Американський науковець Параг Ханна зазначає, що глобалізація створила демографічно новий світ. Наразі не існує демографічно гомогенного населення у країнах, що є головними гравцями на міжнародній арені. Головні полюси сили зміщуються «з населенням своїх периферій: США – з країнами Латинської Америки, Європа – арабським світом, а Китай – з Південно-Східною Азією» [2, с.19].

Політика мультикультуралізму залишається особливо актуальною для багатонаціональних держав, таких як Індія, Китай.

З проблемами мультикультуралізму стикаються так звані «емігрантські нації»: США, Канада, Австралія. Фундаментом етнополітики США завжди була інтеграція. Але нині дослідники вказують на проблему розмивання американської ідентичності. А в Канаді навіть засноване спеціальне міністерство громадянства, імміграції та мультикультуралізму.

Багато протиріч із мультикультуралізмом пов'язано з процесом європейської інтеграції. Можна навести як приклад Німеччину, в якій згідно з переписом, у 2007 року вже проживало 15,4 млн. чоловік міграційного походження, з них 4 млн. чоловік мусульманських мігрантів.[3, с.464]

Особливо актуальними сьогодні стають проблеми мультикультуралізму і для України, беручи до уваги її наміри приєднатися до європейської спільноти і це цілком природньо, адже географічно землі України завжди знаходились в Європі а її історія, починаючи з доби раннього середньовіччя тісно переплетена з історією країн європейських. В Україні так само склався класичний конфлікт, який важливо розв'язати, між ідеями

забезпечення політики мультикультуралізму та визнанням прав домінантної титульної культури.

Сучасне суспільство складається з багатьох культур і субкультур. Тривалий час європейської історії нація ототожнювалася з державою. Розвитку мультикультурності сприяють поява новітніх засобів масової комунікації, більш потужна міграція населення, пов'язана із сучасними війнами, що точаться в світі. Більш активно внаслідок цього відбувається взаємопроникнення національних культур, які створюють мультикультурне середовище. В той же час треба зважати на те, що міграційна політика тісно переплітається з проблемами безпеки. [4, с.42].

Не можна не враховувати важливий фактор мультикультуралізму яким є національна культура, адже, як наголошував основоположник науки культурологія Леслі Уайт, саме вона віддзеркалюється в усіх процесах, що відбуваються в суспільстві. [5]. Не слід забувати, що кожна національна культура вбирає в себе досвід різних історичних епох, є унікальною, неповторною і тому цінною.

Необхідною передумовою існування нації є створення національної культури. Культурна соціалізація особистості починається з родини, формується уявлення про нерозривний зв'язок культурної ідентичності людини та її сімейного коріння. Найважливішою ознакою національної ідентичності стає «материнська» мова. Група людей може стає нацією лише тоді, коли усвідомить свою національну єдність. Національна самосвідомість з'являється у порівнянні свого народу з іншими, розумінні своєї відмінності, самотності. Нація формується на основі спільності національної свідомості, території, мови, особливостей матеріальної та духовної культури, традицій, звичаїв.

Формування національної ідентичності відбувається завдяки набутому усвідомленню спільності культури, історії, мови, релігії традицій, унікальних символів певною групою людей.

Для формування нації одним з найважливіших чинників є спільна історія. Сучасна нація може об'єднувати людей різного етнічного походження. Людині важливо знати минуле своїх предків для того щоб усвідомити свою національну приналежність. Саме історія дає бачення чийми нащадками ми є, якими проблемами опікувалися ці люди, що їх турбувало понад усе, розуміння ходу їхніх думок. Для творення соціальної ідентичності важливою складовою є також інтерпретація історії нації. І тут існує загроза спекуляції історією з боку різних сил.

У межах Євросоюзу існують різні форми демократичних режимів. Країни Євросоюзу мають різну історичну пам'ять, різних національних героїв, національні прапори, гімни. Все це є важливими символами національної ідентичності.

В країнах Західної Європи в центрі уваги залишаються анти ісламістські та антиінтеграційні рухи. У нових центральноєвропейських країнах-членах Євросоюзу превалує анти ромський та антиінтеграційний націоналізм.

Формуванню єдиної європейської ідентичності перешкоджає відсутність таких ментальних об'єднуючих факторів як спільна мова, культурні цінності, стереотипи масової поведінки, тощо. Європа знаходиться на складному шляху пошуків спільної ідентичності. Вона залишається орієнтиром культурних та матеріальних досягнень, але разом з тим цінності різних національних культур не можуть не вступати в конфлікт з традиційними європейськими цінностями. Країни Європейського Союзу на державному рівні роблять значні зусилля для адаптації емігрантів до національної культури своїх держави, при цьому дбаючи про розвиток їхніх власних культур.

Слід зазначити, що національна ментальність та ідентичність у сучасних умовах вимушені пристосовуватися до глобальної реальності. Глобалізаційні процеси є перешкодою для збереження національної культурної ідентичності, а спільній ідентичності так само важко ментально скріплювати таку спільноту як нація.

Висновки.

Після знищення «комуністичного табору» у країнах Східної Європи відкрився новий шлях для формування спільної європейської ідентичності. Кожна країна європейської спільноти насамперед наголошує на своїй національній ідентичності і саме це має стати основою для формування ідентичності європейської.

Отже, за нинішніх умов єдиним конструктивним фактором мультикультуралізму є ствердження принципу толерантності та поваги до представників інших культур, які роблять свій внесок в міцність об'єднаної Європи.

Список літератури

1. Габермас Ю. Постнаціональна констеляція. Політичні есе. — Львів : Астролябія, 2010. — 196 с.
2. Parag Khanna/The Second World: How Emerging Powers Are Redefining Global Competition in the Twenty-first Century Paperback –2009. — 496 p.
3. Тіло Сарацин Німеччина сама себе руйнує. — К.: Темпора, 2016. — 762 с.
4. Lepenies Wolf. Kultur und Politik. München, 2006. — 439 p.
5. White, Leslie "The Concept of Cultural Systems: A Key to Understanding Tribes and Nations. — New York: Columbia University Press, 1975.192 p.